

ŠTO RODITELJI NE BI SMJELI ČINITI

- pokazivati da ih djetetove govorne poteškoće zanimaju više od poruke koju im dijete želi prenijeti
- tražiti od djeteta da stane i počne ponovo govoriti, da se opusti, da uspori govor, da duboko udahne, da pokuša ne mucati, ili postavljati slične zahtjeve ili komentare kojima će vjerojatno samo pojačati djetetovu svijest o pogreškama, a umanjiti njegovu sigurnost u govoru - ne smije ga se ispravljati u govoru
- dovršavati rečenice koje je dijete započelo izgovarati
- požurivati dijete da dovrši započetu misao ili rečenicu
- prekidati dijete dok govori
- stalno ga poticati ili zahtijevati od njega da govori brže i jasnije
- često ga ispravljati, kritizirati ili pokušavati mijenjati način na koji govori ili izgovara glasove i riječi
- razgovarati s djetetom ubrzanim tempom
- održavati pretjerano brz način života kod kuće
- tražiti od djeteta da govori, recitira ili čita pred gostima, rodbinom ili susjedima
- neprestano pred njega postavljati zahtjeve za boljim ponašanjem, urednošću, čistoćom, ispravnijim rječnikom i sl.

Mucanje je razvojni poremećaj koji se obično javlja u ranom djetinjstvu. Najčešće se javlja u dobi između 18 mjeseca i pete godine života, kada dijete ubrzano usvaja govor i jezik, a mogu se pojaviti i u razdoblju od pojavljivanja prve višječlane rečenice u djetetovu govoru, pa sve do puberteta. Mucanje, naime, rijetko počinje prije nego dijete počne u govoru koristiti rečenice.

Mogućnost pojavljivanja mucanja postupno se smanjuje prema dobi od 12 godina, a gotovo nitko nije počeo mucati poslije 12 godina, ukoliko nije doživio ozbiljnu ozljedu glave.

Na temelju ovih karakteristika pojavljivanja mucanja, može se zaključiti kako mucanje nije poremećaj izgovaranja glasova, već se odnosi na primjenu govornoga jezika u komunikaciji.

Logopedska terapija u osnovnoškolskoj dobi pruža mogućnost rješavanja problema prije nego što je on pustio duboke korijene u djetetovoj osobnosti, odnosno u fazi kada je dijete podložnije oblikovanju.

MUCANJE

Mucanje karakteriziraju nehotični, neuobičajeno učestali i dugi zastoji tijekom govora. Oni se obično javljaju u obliku ponavljanja glasa, sloga, riječi ili fraze, produžavanja glasova ili bezglasna zastajanja na početku riječi, unutar nje ili na dijelu riječi koju osoba pokušava izreći, do čega dolazi uslijed blokiranja zračne struje ili glasa.

Kada djeca koja mucaju pokušaju prevladati opisane nehotične prekide u svome govoru, ona često počnu i žmirkati, zatvarati ili izokretati oči, kimati ili trzati glavom, ili na neki drugi način iskazivati svoju borbu s govorom.

Utvrđeno je da se mucanje ne može objasniti samo neurofiziološkim poremećajima, već da ima i elemente naučenoga ponašanja.

Utvrđeno je i pod kojim okolnostima se mucanje smanjuje ili čak nestaje:

- kada je osoba koja muca sama
- kada je osoba koja muca opuštena
- kada govori uglas s nekim
- kada se obraća životinji ili dojenčetu
- kada govori u dijalektu, u smislu odstupanja od svog standardnog jezika
- kada istovremeno piše i govori
- kada govori usporeno i otegnuto
- kada govori uz buku koja zatumljuje njegov glas
- kada svoj govor čuje sa zadržkom

Podaci pokazuju daje u neke djece, osobito u ranom djetinjstvu, osnovni problem u postizanju fine koordinacije i vremenskog nizanja pokreta koji govor čine tečnim. Tako nedostatna koordinacija u govoru rezultira disfluencijama, baš kao što bi loša koordinacija velikih mišića prilikom učenja hodanja uzrokovala posrtanje u hod. Mucanje će se, nakon što djeca nauče kontrolirati mišiće kojima se služi pri govorenju, u neke djece povuče, dok se u druge usprkos tome može nastaviti.

Mucanje može započeti na različite načine. Ponekad ga je teško prepoznati jer je u početku obično slično normalnim zastajkivanjima u govornom tijeku, koja se javljaju u sklopu usvajanja govornih vještina u većine djece. No kada se radi o mucanju, ta zastajanja postupno postaju sve teža i učestalija.

Želite li razlikovati dijete koje počinje mucati od onoga koje tek nespretno usvaja govorne vještine, morate znati sljedeće:

- djeca koja mucaju imaju posebne poteškoće pri započinjanju izgovaranja riječi, a najčešće zastaju na početnim dijelovima rečenica
- djeca koja mucaju češće ponavljaju dijelove riječi (glasove ili slogove) nego cijele riječi ili fraze
- djeca koja mucaju češće dva i više puta ponavljaju dijelove riječi prije nego što uspiju izreći što žele
- dijete koje muca može pokazivati jako naprezanje pri govorenju
- dijete koje muca može skretati pogled u trenucima kada otežano govori.

Postoje tri glavne karakteristike problema koji nazivamo mucanjem:

1. Učitelji, roditelji ili drugi ljudi koji čuju kako dijete govori ocjenjuju da ono muca, pa otvoreno ili prikriveno iskazuju zabrinutost i nezadovoljstvo zbog zastajkivanja ili ponavljanja.
2. Dijete sebe smatra mucavcem, ili u najboljem slučaju osjeća da s njegovim govorom nešto nije u redu, pa pokazuje zabrinutost, nelagodu ili druge znakove uznemirenosti tom spoznajom.
3. Kada dijete govori, primjećujemo povremena napinjanja usana, jezika ili drugih mišića koji sudjeluju u govorenju.

ŠTO BI RODITELJI TREBALI ČINITI

- slušati što dijete govori
- pokušati biti takav slušatelj s kojim dijete želi i voli razgovarati jer mu je takav razgovor ugodan
- davati djetetu na znanje da ga vole i da uvijek može računati na njihovu potporu
- poticati ga da razvija svoje interese i sposobnosti, da sklapa prijateljstva s drugom djecom
- na taj način i na druge načine pomoći mu da bude zadovoljan sa sobom
- pratiti u kojim situacijama dijete najbolje ili najlošije govori i porazgovarati s logopedom o tome
- jezično pojednostavniti i usporiti svoj govor kada razgovaraju s djetetom
- smanjiti pritisak i zahtjeve koje postavlja pred svoje dijete
- dopustiti djetetu da dovrši izgovaranje započete misli